

HANDBOK

FÖR SPRÅKAMBASSADÖRERNA

INNEHÅLL

FÖRORD	1
OM SPRÅKAMBASSADÖRERNA RF	2

1

VAD HÄNDER FÖRE BESÖKET?	4
Besöksprocessen steg för steg.....	5
Hailer - där det händer.....	5
När besök bekräftats till dig.....	6
Planeringsmöte med läraren.....	6
Planering av besöket.....	7
Aktivering är nyckeln till framgång.....	8
Att göra besök på svenska.....	9
Att göra besök på finska.....	9
Distansbesök.....	10
Olika sätt att ordna distansbesök på.....	11
Hur aktiverar jag eleverna på distans?.....	12
Vanliga frågor och svar om besök.....	13

2

VAD HÄNDER UNDER BESÖKET?	13
Samla in feedback från ditt besök.....	13
Principen om tryggare rum.....	14

3

VAD HÄNDER EFTER BESÖKET?	15
Checklista.....	16
Uppgifter inför löneutbetalning.....	16
Dagtraktamenten.....	17

SLUTORD	18
BILAGA: TRYGGARE RUM	19
BILAGA: TURVALLISEMPI TILA	20

FÖRORD

För det första vill vi tacka dig för att du har valt att bli språkambassadör och för att du vill bidra till mer positiva attityder till våra nationalspråk, svenska och finska. Din insats är en viktig del av Språkambassadörerna rf:s verksamhet. Det är just din berättelse som kan göra skillnad och visa hur det andra inhemska språket kan öppna dörrar, skapa möjligheter och bygga broar mellan människor.

Denna handbok samlar den viktigaste informationen du behöver för att förbereda och genomföra dina besök som språkambassadör. Du hittar också mer material på vår webbplats:

www.kielilahettilaat.fi/ambassador

Om du har frågor eller funderingar är du alltid välkommen att ta kontakt med oss. Vi finns här för att stötta dig!

Med vänliga hälsningar,
Arbetssteamet på Språkambassadörerna rf

OM SPRÅKAMBASSADÖRERNA RF

Språkambassadörerna rf arbetar för att främja mångspråkighet och stärka användningen av de båda inhemska språken i Finland. Vi gör det genom att lyfta fram människors egna språkberättelser och skapar inspirerande möten mellan språkambassadörer och elever.

Föreningen grundades med treårig finansiering från Svenska kulturfondens Hallå!-program och lanserades i april 2019. Sedan dess har vi genomfört över 3 500 besök och nått närmare 70 000 elever runtom i Finland. Numera finansieras verksamheten av flera olika fonder, där Svenska kulturfonden fortfarande är vår största finansiär.

Responsen från både lärare och elever visar att våra besök är uppskattade och har en positiv inverkan på att väcka nyfikenheten till att lära sig språk.

Utöver själva besöksverksamheten driver föreningen tre projekt:

- Svensk i Finland
- Digital språkcaféverksamhet på svenska och finska
- Språkmentorprogram för studerande vid högskolor

Du kan läsa mer om projekten och om föreningens historia på vår webbplats.

1 VAD HÄNDER FÖRE BESÖKET?

Ett språkambassadörsbesök består av flera steg. Först beställer läraren en ambassadör via www.kielilahettilaat.fi. Sedan hittar besökskoordinatören en lämplig ambassadör för uppdraget eller ambassadören gör en intresseanmälan via Hailer. När det är klart skickas ett gemensamt e-postmeddelande till läraren och ambassadören.

Alla besök koordineras via **koordineringssystemet Hailer**. Du hittar mer information om hur systemet fungerar på www.kielilahettilaat.fi.

Om besöket har bekräftats till ambassadören tar hen kontakt med läraren för ett planeringsmöte. Besökskoordinatören finns som stöd under hela processen och kan kontaktas om ambassadören vill ha stöd i planeringen.

Besöksprocessen steg för steg

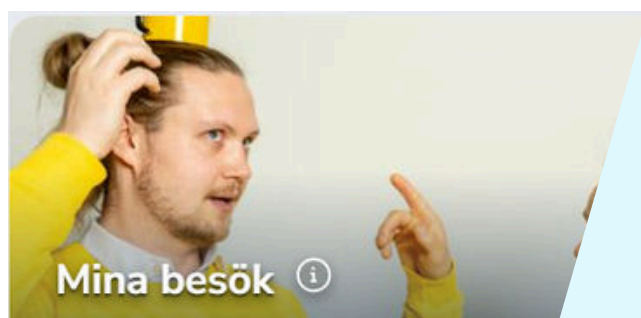
Hailer – där det händer

Sedan hösten 2025 har föreningen tagit i bruk ett nytt koordineringssystem vid namn Hailer. Via detta system händer i princip allt som rör ambassadörerna och besök. Innan Hailer togs i bruk gjordes all koodinering via e-post.

I Hailer finns främst möjlighet att önska språkambassadörbesök. Det är också en plattform där all info sparas om besök samt den kanal som används för att kommunicera om besök med besöksteamet. Vi rekommenderar att unvidka korrespondens via Whats App och e-mail då vi vill ha alla konversationer samlade på ett och samma ställe.

Systemet används dessutom för rapportering efter besök, både när det gäller arvoden och ersättningar för resekostnader. Det är också i Hailer som ambassadörerna kan ta del av den inkomna feedbacken från besöken. Därtill finns ett flöde, likt ett Facebook-flöde, som används för att uppdatera ambassadörerna om aktuella ärenden.

Du får tillgång till Hailer i samband med språkambassadörskolningen. Du hittar instruktioner hur du använder systemet via kielilahettilaat.fi/ambassador.fi.

INSTRUKTIONER
KOORDINERINGSSYSTEMET HAILER

När besök bekräftats till dig

När du har blivit bekräftad ett besök kommer du att få ett gemensamt e-postmeddelande som går till lärarna och dig. Då är det ditt ansvar att ta kontakt för att boka in ett planeringsmöte med läraren. Du ser också bekräftade besök i Hailer.

Planeringsmöte med läraren

En god planering är förutsättningen för lyckade besök. Därför ska du hålla ett kort planeringsmöte mellan ambassadören och läraren. Mötet sker på distans, till exempel via Zoom, Microsoft Teams eller Google Meet, och brukar ta högst 30 minuter.

Under mötet går ni igenom lektionens innehåll och kommer överens om eventuella förhandsuppgifter, till exempel att ambassadören skickar sin språkberättelse till eleverna.

Vi uppmuntrar till att all kommunikation mellan ambassadören och läraren sker på besöksspråket från början till slut. Det gör språket levande och fungerar som en fin modell för eleverna.

Frågor du ska ställa till läraren under planeringsmötet:

- ✓ Vem är ni?
- ✓ Gruppens språknivå och behov
- ✓ Önskemål
- ✓ Var möts ni före besöket?
- ✓ Hur fungerar tekniken?
- ✓ Feedbackinsamling & eventuellt mobilförbud

Under hela processen vill vi att ni, om möjligt, använder besöksspråket.

Planering av besöket

Sedan Språkambassadörerna rf:s början har vi märkt att det bästa resultatet uppnås när språkambassadörerna har frihet att själva forma innehållet och skraddarsy besöket enligt målgruppens behov. Vi uppmuntrar varje ambassadör att använda det unika i sin berättelse och planera besöket utifrån sina personliga upplevelser.

Som stöd i planeringen har vi utarbetat en besöksstruktur som kan användas som inspiration. På vår hemsida hittar du också aktiveringsbanken: ett praktiskt material med övningar och diskussionsfrågor du ska använda under dina besök. Du får också komma på egna övningar.

Du rekommenderas använda en presentation som visuellt hjälpmedel. Använd Språkambassadörernas egen PowerPoint-botten eller Canva-mall. De finns på www.kielilahettilaat.fi/ambassador

Vi rekommenderar att du genomför besöket på besöksspråket i så stor utsträckning som möjligt. Nyckelord kan gärna förklaras eller skrivas upp. Prata gärna med läraren i förväg om elevernas nivå och anpassa innehållet därefter.

Så här kan du bygga upp ditt besök:

Här kan du se ett exempel på hur du kan bygga upp ditt besök. På www.kielilahettilaat.fi/ambassador hittar du även en exempelpresentation med idéer för både innehåll och elevuppgifter.

1. **Introduktion:** Börja med en kort presentation av dig själv och berätta lite om Språkambassadörerna rf.
2. **Behöver jag svenska/finska?** Ställ frågan "Behöver jag svenska/finska?" och låt eleverna diskutera i små grupper. Samla därefter tankar i helklass.
3. **Min berättelse:** Dela med dig av din personliga berättelse med rubriken "Min berättelse". Fokusera gärna på hur du haft nytta av svenska eller finska. Innehållet bestämmer du själv.
4. **Aktivering:** Det är viktigt att aktivera eleverna genom uppgifter och lekar. Se aktiveringshandboken för tips.
5. **Feedback:** Be eleverna fylla i feedbackblanketten i slutet av lektionen. Alternativt kan du komma överens med läraren om att hen samlar in den senare.

Aktivering är nyckeln till framgång

AKTIVERINGSBANK
FÖR SPRÅKAMBASSADÖRERNA

Språk ambassadörerna

2. AKTIVERINGSÖVNINGAR

Åk. 1-3 4-6 7-9 0+

1. Ja, och...

Deltagarna bygger vidare på varandras idéer i par eller grupp. En person börjar med ett påstående, den andra svarar med "Ja, och..." + en egen fortsättning.
Exempel: "Jag såg en pingvin." → "Ja, och den hade solglasögon!"

- Fortsätt turvis, varje replik börjar med "Ja, och..."
- Använd gärna teman (utflykt, uppfinning, restaurang).

2. Det ena eller det andra

Deltagarna väljer mellan två (eller fler) alternativ.
Exempel: "Marabou eller Fazer?", "Svenska eller engelska?"

- Frågorna kan vara allvarliga, roliga, eller temabaserade.
- Låt deltagarna rösta genom att byta plats i rummet.
- Vill du ha fler svarsalternativ kan deltagarna röra sig mellan t.ex. fyra hörn i klassrummet.

3. Färg och kroppsdel

Ambassadören ropar ut en färg och en kroppsdel, t.ex. "grön armbåge". Deltagarna ska snabbt hitta ett föremål i rummet i den färgen och röra vid det med rätt kroppsdel.

- Fortsätt med nya kombinationer i några minuter.

4. Ordkedjan

Deltagarna säger ord i turordning, varje ord ska börja på den sista bokstaven i det föregående ordet.
Exempel: "hund" → "drake" → "elefant" → "tröja"...

- Begränsa till ett tema (t.ex. djur, mat, Sverige).
- Spela muntligt, skriftligt, i grupp eller smågrupper.

5. Nedräkning

Gruppen ska tillsammans räkna högt från 1 till 20, utan turordning. Vem som helst får säga nästa siffra, men om två säger samma siffra samtidigt börjar ni om från 1! Alla ska blunda!

- Lätt att anpassa till olika grupper. Hur högt ska de räkna: till 10, 15, 20 eller kanske 30? På olika språk? Baklänges?
- Om du vill kan du använda samma lek men eleverna får säga valfria ord på svenska eller finska.

Se aktiveringsbanken. Du hittar den på
www.kielilahettilaat.fi/ambassador

Skapa din presentation

- För att eleverna lättare skall hänga med är det viktigt att du har en tydlig, intressant och spännande presentation.
- Du kan använda dig av Powerpoint eller t.ex. Canva. Du hittar färdiga presentationsbottnar på www.kielilahettilaat.fi/ambassador
- Inkludera gärna många bilder i presentationen, t.ex. när du berättar om din språkberättelse.
- Använd olika grafiska former och variera sättet du placerar dina bilder på.
- Många bilder och lite text är nyckeln till framgång!

Att göra besök på svenska

För många finskspråkiga elever kan det kännas svårt att motivera sig för att lära sig ett minoritetsspråk som svenska. Det är inte ovanligt att de ifrågasätter nyttan, särskilt om de inte har naturliga möten med språket i vardagen.

Här har du som språkambassadör en viktig roll. Genom att visa hur du själv haft nytta av svenskan, och hur det kan öppna dörrar till studier, jobb eller nya kontakter, blir språket mer levande och relevant. Fokusera gärna på konkreta exempel och lyft fram språkets närvaro i Finland, Norden och världen.

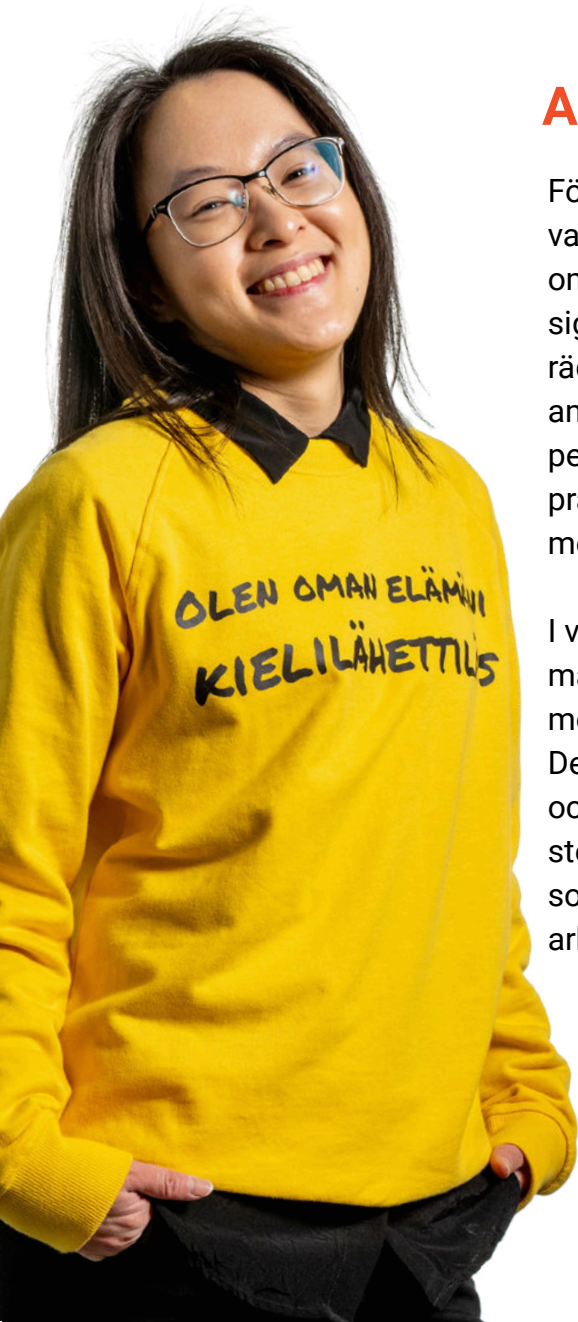
Svenska ger också tillgång till en annan del av det finländska samhället: fler perspektiv, fler röster och en bredare förståelse för landets mångfald och historia. Det handlar inte bara om språk som verktyg, utan också om att förstå varandras vardag, kultur och sätt att tänka.

Att göra besök på finska

För svenskspråkiga elever kan det kännas mer självklart varför man behöver lära sig finska, särskilt om de bor i ett område där finskan dominerar. Samtidigt kan eleverna känna sig osäkra i sin språkliga förmåga. Många vågar inte prata av rädsla för att göra fel. Därför är det viktigt att du som ambassadör lyfter att språkinläring inte handlar om att vara perfekt, utan om att våga använda språket. Genom att våga prata, även om det blir fel ibland, lär man sig mer och mer med tiden.

I vissa regioner, som i svenska Österbotten, är svenska majoritetsspråket. I de fallen kan situationen likna den du möter vid svenskspråkiga besök.

Det är därför viktigt att du anpassar ditt innehåll efter region och grupp. Uppmuntra, skapa trygghet och visa att även små steg i språket är värdefulla. Lyft gärna fram vilka möjligheter som kan öppna sig genom att kunna finska inom studier, arbete och i vardagliga möten över språkgränserna.

Distansbesök

Distansbesök fungerar precis som vanliga besök, men sker via videolänk. Ibland föredrar skolor detta alternativ, till exempel av praktiska skäl.

Under besöket möter eleverna en språkambassadör som har lärt sig svenska eller finska, haft nytta av språket och vill dela med sig av sina erfarenheter. Ambassadören berättar om sin språkinlärningsresa och visar hur språkkunskaper kan öppna dörrar till nya möjligheter.

Olika sätt att ordna distansbesök på:

Du pratar inför hela klassen via storbildsskärm. Ett bra alternativ för större grupper. Läraren sköter tekniken och du får kontakt med hela klassen samtidigt.

Eleverna deltar från egna datorer via Teams. Passar mindre grupper och muntliga kurser. Eleverna kan delta enskilt eller i smågrupper, vilket möjliggör mer interaktion.

OBS! Förbered dig väl inför distansbesöket och testa tekniken på förhand. Bestäm också tillsammans med läraren vem som skickar möteslänk och hur eleverna deltar.

Hur aktiverar jag eleverna på distans?

- **Skicka din språkberättelse i förväg.** Dela din berättelse med läraren innan besöket. Den kan användas som förhandsuppgift så att eleverna hinner läsa och förbereda frågor till dig.
- **Använd digitala verktyg.** Plattformar som Mentimeter gör det lättare för eleverna att svara på frågor, ge åsikter eller ställa egna frågor anonymt under besöket.
- **Ordfiske.** Välj tre nyckelord ur din berättelse. Be eleverna lyssna aktivt och reagera varje gång de hör ett av orden: till exempel genom att klappa i händerna, rycka på axlarna eller skicka en emoji i chatten. Avsluta med en kort diskussion om vad orden betyder och varför du valde just dem.

Vanliga frågor och svar om besök

Hur bryter jag tystnaden i klassrummet?

- Skapa en rolig miljö och aktivera eleverna från början.
- Du kan aktivera eleverna genom övningar du hittar i aktiveringsbanken eller hitta på egna.
- Vid övningar och diskussionsuppgifter kan du dela in eleverna i mindre grupper. Det är oftast bekvämare att diskutera med sina kamrater. Gå runt och samtala med grupperna. Sammanfatta diskussionerna i slutet av uppgiften.
- Visa dina brister och bjud in eleverna till att det är okej att säga fel och använda det språk de är bekväma att använda.

Hur hanterar jag elever som är stökiga?

- Det är bra att på förberedande mötet fråga hurudan gruppdynamik klassen har. Således kan du förbereda dig på om det vanligtvis brukar vara någon elev som är stökig.
- Det är främst lärarens ansvar att se till att eleverna inte stör ditt besök. Du kan poängtera detta till läraren på förberedande mötet. Aktiverande övningar ger också utlopp för elever som inte orkar lyssna hela tiden så därför är det viktigt att aktivera eleverna och anpassa besökets struktur till olika typer av elever.
- Vid diskussionsuppgifter kan du gå fram till eleverna som är stökiga och diskutera din uppgift tillsammans med dem.

Vad händer om jag blir sjuk?

- Om du blir sjuk och inte kan delta i ett planerat besök ska besöket om möjligt flyttas till en senare tidpunkt. Ambassadören ska informera ansvariga läraren och besöksteamet om sjukdomen så snart som möjligt. Ambassadören får inte arvode för besök som ställs in. Har ambassadören bokad resor och biljetter för besöket blir ambassadören ersatt dem. Vid köpta resor som inte blir av ska ambassadören skicka sjukintyg till föreningens besöksansvariga.

2

VAD HÄNDER UNDER BESÖKET?

Det viktigaste är att alla ska ha roligt. Under besöket är det också viktigt att eleverna känner sig trygga och att de ges möjligheten att vara delaktiga. Försök skapa en stämning där misstag är okej och ses som en del av lärandet, det här kan du göra genom aktiverande övningar.

Fokusera gärna på vad språkkunskaper kan erbjuda just *dem*. Ditt mål är att väcka deras nyfikenhet och inre motivation att vilja lära sig mer. Nyckeln till detta är aktivering och diskussioner. Ta hjälp av aktiveringsbanken för att hitta övningar som passar till gruppen du kommer besöka. Besöksteamet finns alltid till för dig att bolla idéer och funderingar inför besök.

AKTIVERINGSBANK
FÖR SPRÅKAMBASSADÖRERNA

Samla in feedback från ditt besök

För att vi ska veta hur ditt besök har gått och kunna utveckla språkambassadörsverksamheten, samlar vi in feedback från elever, lärare och ambassadörer. Vi vill att du samlar in feedback i slutet av ditt besök. Om tiden inte räcker till, kan du komma överens med läraren om att hen ansvarar för det istället.

Principen om tryggare rum

Det är av största vikt att både elever, lärare och språkambassadören upplever besöket som tryggt och inkluderande. Språkambassadören bär tillsammans med läraren ansvar att se till att alla upplever besöket som givande. Ett tryggt rum är en plats, fysisk eller mental, där människor känner sig trygga att vara sig själva utan att riskera att bli dömda, kränkta eller diskriminerade. **Längst bak hittar du en bilaga med gemensamma spelregler du kan printa ut och använda, du får hitta på två egna tillsammans med gruppen.**

Före besöket

- **Stäm av med läraren** om det finns elever som kan behöva extra stöd, tolkning eller anpassningar. Hur mycket svenska eller finska behöver du använda för att alla ska kunna hänga med?
- **Tänk igenom språkbruket.** Undvik skämt, exempel eller uttryck som kan exkludera eller förstärka stereotyper.
- **Fundera på representation:** Speglar ditt innehåll olika språkkunskaper, bakgrunder och identiteter? Känner sig fler elever sedda i det du lyfter fram?

Under besöket

- **Skapa gärna spelregler tillsammans med eleverna.** Några exempel kan vara:
 - Vi lyssnar på varandra utan att avbryta.
 - Vi skrattar med varandra, inte åt varandra. Det gör inget om man säger fel på svenska eller finska, eller inte kan alla ord. Vi hjälps åt.
 - Det är helt okej att inte dela sina tankar om man inte vill.
- **Var tydlig med din roll.** Du är inte där för att bedöma eller testa någon. Du är där för att lyssna, inspirera och dela dina erfarenheter.

I uppgifter

- **Bekräfta alla elevers svar**, även om språket inte är "perfekt". Det viktiga är att de vågar försöka.
- **Var nyfiken utan att pressa.** Ställ öppna frågor, men respektera om någon inte vill prata. Gruppdiskussioner kan kännas tryggare än att tala inför hela klassen.
- **Styr om vid exkluderande beteende.** Om någon skrattar åt en annan eller säger något nedlåtande, säg ifrån vänligt men tydligt. Läraren har huvudansvaret, men du får gärna visa att du står för en respektfull ton.
- **Ge tid för reflektion.** Tystnad betyder inte att eleverna är ointresserade, ofta är det ett tecken på att de tänker.

3

VAD HÄNDER EFTER BESÖKET?

Checklista

Jag har rapporterat besöket i Hailer.

Jag har fyllt i feedback för besöket.

Jag har kollat att jag har ett giltigt skattekort.

Jag har anmält eventuella ändringar i antal lektioner till besökskoordinatören

Om jag har kostnadsersättningar har jag fyllt i dem i Hailer.

Arvode och resekostnadsersättningar

Språkambassadörerna rf ersätter dig för varje genomfört besök genom ett arvode som också inkluderar tiden du lägger på planering och kontakt med läraren. Arvodets storlek varierar beroende på hur många besök du genomfört och vilken typ av besök det handlar om. Vi ersätter även resekostnader och dagtraktamente.

Efter varje besök behöver du rapportera om besöket i Hailer för att få rätt ersättning. Du rapporterar om besöket via Hailer. Du hittar instruktioner om hur det går till via www.kielilahettilaat.fi/ambassador/.

OBS! Om du vill ha ersättningen utbetald under samma månad som besöket ägde rum, ska arvodet rapporteras senast den sista dagen i månaden i Hailer.

Uppgifter inför löneutbetalning

Innan vi kan betala ut arvode till dig för första gången behöver vi vissa uppgifter för löneutbetalningen. Du skickar uppgifterna till ekonomiansvariga.

Vi behöver följande information:

- för- och efternamn
- adress
- e-postadress
- personnummer
- IBAN-kontonummer

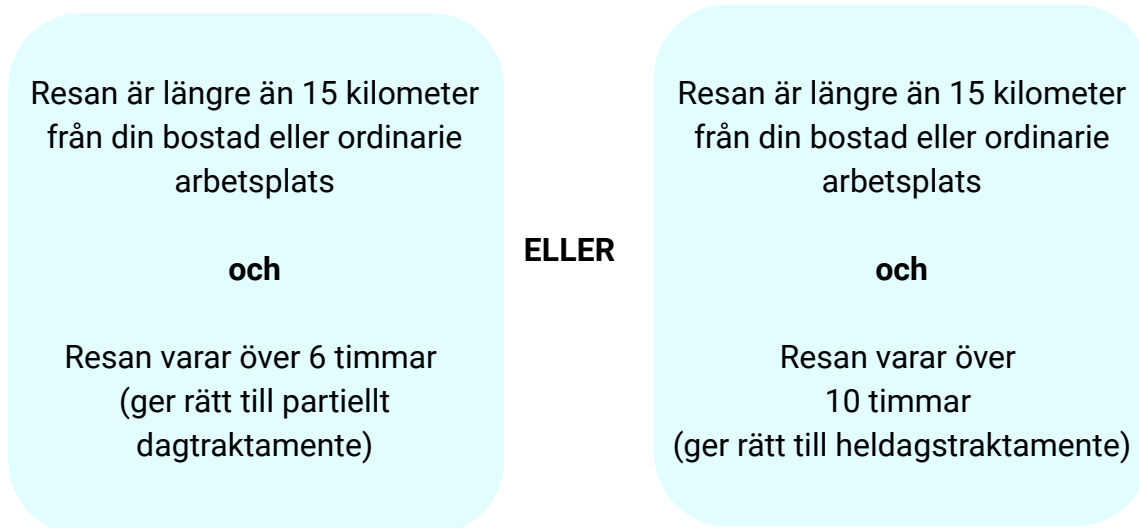
Eftersom uppgifterna innehåller personuppgifter rekommenderar vi att du skickar dem via **krypterad e-post**.

Om du är skattskyldig i Finland behöver du inte skicka in ditt skattekort. Vi hämtar skatteuppgifterna direkt från Skatteförvaltningen varje månad. Kom ihåg att kontrollera att du har ett giltigt skattekort, det kan du göra i MinSkatt. Om du saknar ett giltigt skattekort behöver du beställa ett nytt via MinSkatt. Om du ändå behöver skicka in ett skattekort, ska det också göras via **krypterad e-post**.

Dagtraktamenten

Som språkambassadör kan du ha rätt till dagtraktamente om du reser längre bort eller om besöket kräver övernattnig. Dagtraktamentet skrivs in samband med reseräkningen i Hailer. Du hittar instruktioner via www.kielilahettilaat.fi/ambassador/.

För att du ska ha rätt till dagtraktamente måste följande villkor uppfyllas:

Det räcker alltså inte att bara uppfylla ett av dessa villkor, avståndet och tidskravet måste kombineras. Om resan är över 15 kilometer men varar under 6 timmar, har du inte rätt till dagtraktamente men kan ansöka om måltidsersättning. Dagtraktamentet räknas ut auto

Om du får gratis mat under dagen, till exempel om skolan bjuder på lunch eller frukost ingår i hotellpriset, påverkar det traktamentets storlek. I sådana fall kan endast 50 % av det normala traktamentet betalas ut skattefritt. Samma princip gäller även för heldagstraktamenten och eventuella utlandsresor, men det är ovanligt i språkambassadörssammanhang.

Observera att du inte får dagtraktamente för extra dagar eller tid som inte hör till själva uppdraget. Ersättningen beräknas utifrån den snabbaste och billigaste möjliga resvägen.

SLUTORD

Vi från Språkambassadörerna vill önska dig ett stort lycka till med ditt uppdrag som språkambassadör! Vi hoppas att den här handboken har varit ett stöd i din förberedelse och att du känner dig inspirerad inför kommande besök. Kom ihåg att du hittar aktiveringsbanken, presentationsbottnar samt information om Hailer via Språkambassadörerna infosida www.kielilahettilaat.fi/ambassador/.

Efter detta avsnitt följer bilagor med förslag på gemensamma regler för ett tryggare rum, något du ska använda när du ska använda på dina besök.

Tack för att du är med och gör skillnad!

Lycka till önskar

Arbeteammet på Språkambassadörerna rf

www.kielilahettilaat.fi/ambassador/

Tryggare rum

Lyssna

Respektera

Delta

Turvallisempi tila

Kuuntele

Arvosta

Osallistu